EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

28. jaanuar 2010 *

Kohtuasjas C-264/08,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Hof van Cassatie (Belgia) 22. mai 2008. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 19. juunil 2008, menetluses

Belgia riik

versus

Direct Parcel Distribution Belgium NV,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: C. W. A. Timmermans (ettekandja) teise koja esimehe ülesannetes, kohtunikud K. Schiemann ja L. Bay Larsen,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

kohtujurist: E. Sharpston,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Direct Parcel Distribution Belgium NV, esindaja: *advocaat* K. Wille,

– Belgia valitsus, esindaja: J.-C. Halleux,

– Poola valitsus, esindaja: M. Dowgielewicz,

– Soome valitsus, esindaja: A. Guimaraes-Purokoski,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: W. Roels,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307; edaspidi „tolliseadustik"), artikli 217 lõike 1 ja artikli 221 lõike 1 tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud Belgische Staati (Belgia riik) ja Direct Parcel Distribution Belgium NV (edaspidi „Direct Parcel") vahelises vaidluses, mis puudutab imporditollimaksu tollivormistusjärgset sissenõudmist.

Õiguslik raamistik

Tolliseadustik

3 Tolliseadustiku artikkel 217 sätestab:

„1. Iga tollivõlast tuleneva impordi- või eksporditollimaksu summa, edaspidi „tollimaksu summa", arvutab toll niipea, kui on saanud vajalikud andmed, ja märgib

selle arvestusdokumentidesse või mõnele muule samaväärsele teabekandjale (arvestuskanne).

[…]

2. Liikmesriigid määravad tollimaksu summa kohta arvestuskande tegemise üksikasjaliku korra. Selles korras võib olla erinevusi vastavalt sellele, kas silmas pidades asjaolusid, mis tõid kaasa tollivõla tekkimise, on toll sellest tuleneva maksusumma tasumises kindel või mitte."

4 Tolliseadustiku artikli 221 lõiked 1 ja 3 näevad ette:

„1. Niipea kui arvestuskanne on tehtud, teatatakse võlgnikule tollimaksu summa vastava korra kohaselt.

[…]

3. Võlgnikule ei teatata tollimaksu summat pärast seda, kui tollivõla tekkimise kuupäevast on möödunud kolm aastat. Kui tollil ei ole võimalik määrata tollivõla tekkimisel tasumisele kuuluvate tollimaksude täpset summat sellise toimingu tagajärjel, mille alusel võib algatada kriminaalmenetluse, võib tollivõlast teatada ka pärast kolmeaastase tähtaja möödumist, kui kehtivad seadused seda lubavad."

Euroopa ühenduste omavahendeid käsitlevad õigusnormid

5 Nõukogu 22. mai 2000. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 1150/2000, millega rakendatakse ühenduste omavahendite süsteemi käsitlev otsus 94/728/EÜ, Euratom (EÜT L 130, lk 1; ELT eriväljaanne 01/03, lk 169) artikkel 6 sätestab muu hulgas tollivõlast tulenevate tollimaksude omavahendite raamatupidamisarvestusse kandmise eeskirjad, kusjuures kõnealuse kande tegemise tingimuseks on nimetatud tollimaksu kindlaksmääramine vastavalt selle määruse artiklile 2.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

6 Boeckmans België NV (edaspidi „Boeckmans België") esitas 18. novembril 1999 Antwerpeni tolli- ja aktsiisiasutusele ülddeklaratsiooni pagaritooteid sisaldava konteineri kohta, mille saaja oli Direct Parcel.

7 Ilma et see asutus oleks esitatud deklaratsiooni alusel tolliprotseduuri lõpetanud, tarniti konteiner Direct Parcelile ning see viidi tollijärelevalve alt välja.

8 Mainitud asutus teatas 26. mai 2000. aasta kirjaga Boeckmans Belgiële, et tolli-protseduuri lõpetamise tähtaeg on juba suuresti ületatud ning seega on tekkinud tollivõlg.

9 Mainitud asutus pakkus 3. oktoobril 2000 Boeckmans Belgiële kokkulepet, mille peale viimati nimetatu esitas vaide, mis jäeti 10. jaanuaril 2001 rahuldamata.

10 Boeckmans België ei nõustunud sellega, et ta on kõnealuse tollivõla tasumise eest vastutav isik, ja esitas 2. veebruaril 2001 Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpenile (Antwerpeni esimese astme kohus) Belgische Staati vastu kaebuse. Boeckmans België esitas 8. veebruaril 2001 Direct Parceli menetlusse kaasamise taotluse, nõudes, et viimane annaks tagatise kõikide võlgade tasumiseks, mille tasumist Belgische Staat Boeckmans Belgiëlt nõuab.

11 Belgische Staat esitas vastunõude, paludes, et Direct Parcelit ja Boeckmans Belgiët kohustataks solidaarselt tasuma võlgnetavat tollimaksu.

12 Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen jättis 7. aprilli 2004. aasta otsusega Boeckmans België kaebuse rahuldamata ning kohustas viimati nimetatut ja Direct Parcelit tasuma kõnealuse tollimaksu.

13 Hof van Beroep te Antwerpen (Antwerpeni apellatsioonikohus) muutis 7. novembri 2006. aasta otsusega nimetatud otsust. See kohus tuvastas, et Belgische Staati õigus asjassepuutuv tollivõlg sisse nõuda on aegunud, kuna Belgische Staat ei esitanud tõendit selle kohta, et nimetatud tollimaksu summa kohta on eelnevalt vastavalt tolliseadustiku artikli 221 lõikele 1 tehtud arvestuskanne.

14 Belgische Staat esitas seejärel Hof van Beroep te Antwerpeni otsuse peale eelotsusetaotluse esitanud kohtule kassatsioonkaebuse, väites, et asjassepuutuva

tollivõla kohta arvestuskande tegemata jätmine või selle kohta hilinemisega tehtud arvestuskanne ei takista tollil seda tollivõlga sisse nõuda.

15 Neil asjaoludel otsustas Hof van Cassatie (kassatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas arvestuskanne [tolliseadustiku] artikli 221 tähenduses on arvestuskanne [selle seadustiku] artikli 217 tähenduses, mis näeb ette, et toll märgib iga tollimaksu summa arvestusdokumentidesse või mõnele muule samaväärsele teabekandjale?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kuidas tuleb sisustada [tolliseadustiku] artikli 217 säte, mille kohaselt toll „märgib [tollimaksu summa] arvestusdokumentidesse või mõnele muule samaväärsele teabekandjale"? Kas sellega on seotud tehnilised või vormilised miinimumnõuded või jätab [nimetatud artikkel] tollimaksu summa kohta arvestuskande tegemist puudutavate üksikasjalikumate sätete kehtestamise täielikult liikmesriikide pädevusse, kehtestamata ühtegi miinimumnõuet? Kas arvestuskannet tuleb eristada tollimaksu summa kandmisest omavahendite raamatupidamisarvestusesse [määruse nr 1150/2000] artikli 6 tähenduses?

3. Kas [tolliseadustiku] artikli 221 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et tollimaksu summa teatamist vastava korra kohaselt saab pidada tollimaksu summa võlgnikule

teatamiseks [selle artikli] tähenduses üksnes juhul, kui arvestuskanne tollimaksu summa kohta on tehtud enne selle summa võlgnikule teatamist? Kuidas tuleb aru saada [nimetatud artiklis] sisalduvatest sõnadest „vastava korra kohaselt"?

4. Kui vastus kolmandale küsimusele on jaatav, siis kas saab riigi kasuks kehtida eeldus, et tollimaksu summa kohta on arvestuskanne tehtud enne selle summa võlgnikule teatamist? Kas liikmesriigi kohus saab eeldada tolli selliste avalduste õigsust, mille kohaselt tehti arvestuskanne tollimaksu summa kohta enne selle summa võlgnikule teatamist, või peab toll liikmesriigi kohtule süstemaatiliselt esitama kirjalikud tõendid tollimaksu summa kohta arvestuskande tegemise kohta?

5. Kas juhul, kui tollimaksu summa kohta arvestuskande tegemist enne selle summa võlgnikule teatamist, nii nagu seda nõuab [tolliseadustiku] artikli 221 lõige 1, ei toimu, toob see kaasa tollivõla sissenõudmise või tollivormistusjärgse sissenõudmise õiguse kehtetuse või aegumise? Kas teisisõnu tuleb [seda artiklit] tõlgendada nii, et kui toll on tollimaksu summa võlgnikule vastava korra kohaselt teatanud, kuid ei ole selle summa kohta enne selle summa võlgnikule teatamist arvestuskannet teinud, ei saa seda summat enam sisse nõuda, mistõttu peab [nimetatud ametiasutus] selleks, et kõnealust summat siiski sisse nõuda, selle võlgnikule vastava korra kohaselt uuesti teatama pärast seda, kui tollimaksu summa kohta on tehtud arvestuskanne, ning seda eeldusel, et arvestuskanne tehakse [nimetatud artiklis] ette nähtud aegumistähtaja jooksul?

6. Kui vastus viiendale küsimusele on jaatav, siis milline on tagajärg juhul, kui võlgnik tasub tollimaksu summa, mis talle on teatatud, ilma et selle kohta oleks eelnevalt arvestuskanne tehtud? Kas sellist makset tuleb pidada alusetuks makseks, mille võlgnik saab riigilt tagasi nõuda?"

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

16 Selle küsimuse osas piisab, kui meenutada, et Euroopa Kohus on sellele juba 9. juuli 2008. aasta määruses kohtuasjas C-477/07: Gerlach & Co. (punktid 18 ja 23) jaatavalt vastanud.

17 Järelikult tuleb esimesele küsimusele vastata, et tolliseadustiku artikli 221 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selle artikli tähenduses „arvestuskanne" sissenõutava tollimaksu summa kohta kujutab endast nimetatud seadustiku artikli 217 lõikes 1 määratletud „arvestuskannet" selle summa kohta.

Teine küsimus

18 Mis puudutab selle küsimuse teist osa, milles eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib Euroopa Kohtult vastust küsimusele, kas „arvestuskannet" tolliseadustiku artikli 217 lõike 1 tähenduses tuleb eristada tollimaksu summa kandmisest omavahendite raamatupidamisarvestusesse määruse nr 1150/2000 artikli 6 tähenduses, siis tuleb märkida, et Euroopa Kohus on ka sellele küsimusele eespool viidatud kohtumääruses Gerlach & Co (punktid 22 ja 23) juba vastanud.

19 Kuigi selles kohtumääruses on Euroopa Kohus võtnud seisukoha nõukogu 29. mai 1989. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 1552/89, millega rakendatakse ühenduste

omavahendite süsteemi käsitlev otsus 88/376/EMÜ, Euratom (EÜT L 155, lk 1), artikli 6 kohta, on see järeldus täiel määral kohaldatav ka määruse nr 1150/2000 artikli 6 suhtes, mille tekst on sisuliselt identne määruse nr 1552/89 artikli 6 omaga.

20 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et „arvestuskannet" tolliseadustiku artikli 217 lõike 1 tähenduses tuleb eristada kindlaksmääratud tollimaksu summa kandmisest omavahendite raamatupidamisarvestusesse määruse nr 1150/2000 artikli 6 tähenduses.

21 Mis puudutab selle küsimuse esimest osa, milles soovitakse teada saada, kas tolliseadustiku artikkel 217 kehtestab tollimaksu summa kohta arvestuskande tegemise suhtes tehnilised või vormilised miinimumnõuded, siis tuleb märkida, et tolliseadustiku artikli 217 lõike 1 esimesest lõigust tuleneb, et arvestuskanne kujutab endast tolli poolt tollivõlast tuleneva impordi- või eksporditollimaksu summa märkimist arvestusdokumentidesse või mõnele muule samaväärsele teabekandjale.

22 Nimetatud seadustiku artikli 217 lõike 2 kohaselt määravad liikmesriigid arvestuskande tegemise üksikasjaliku korra, milles võib olla erinevusi vastavalt sellele, kas silmas pidades asjaolusid, mis tõid kaasa tollivõla tekkimise, on toll sellest tollivõlast tuleneva maksusumma tasumises kindel või mitte.

23 Kuna tolliseadustiku artikkel 217 ei näe ette üksikasjalikku korda „arvestuskande" tegemiseks selle sätte tähenduses ega seega tehnilisi või vormilisi miinimumnõudeid, siis tuleb arvestuskanne teha nii, et pädev tolliasutus märgib tollivõlast tuleneva impordi- või eksporditollimaksu täpse summa arvestusdokumentidesse või mõnele muule samaväärsele teabekandjale eelkõige nii, et asjassepuutuvate summade kohta tehtav arvestuskanne oleks täpselt kindlaks määratud ka maksukohustuslase suhtes.

24 Pealegi on Euroopa Kohus juba otsustanud, et tolliseadustiku artikli 217 lõikega 2 liikmesriikidele antud kaalutlusruumi arvestades tuleb asuda seisukohale, et liikmesriigid võivad määrata, et arvestuskande tollivõlast tuleneva tollimaksu summa kohta võib teha asjaomase summa märkimisega protokolli, millega tuvastatakse kohaldatava tollialase õigusakti rikkumine ja mille on koostanud selline pädev tolliasutus nagu ametiasutus, keda on nimetatud tollimaksude ja aktsiiside üldseaduse artiklis 267, mida on ühtlustatud 18. juuli 1977. aasta kuningliku dekreediga (*Belgisch Staatsblad*, 21.9.1977, lk 11425) ja kinnitatud 6. juuli 1978. aasta tolli- ja aktsiisimaksude seadusega (*Belgisch Staatsblad*, 12.8.1978, lk 9013) (16. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-126/08: Distillerie Smeets Hasselt jt, EKL 2009, lk I-6809, punkt 25).

25 Järelikult tuleb eeltoodut arvestades teisele küsimusele vastata, et „arvestuskannet" tolliseadustiku artikli 217 lõike 1 tähenduses tuleb eristada kindlaksmääratud tollimaksu summa kandmisest omavahendite raamatupidamisarvestusse määruse nr 1150/2000 artikli 6 tähenduses. Kuna tolliseadustiku artikkel 217 ei näe ette üksikasjalikku korda „arvestuskande" tegemiseks selle sätte tähenduses ega seega tehnilisi või vormilisi miinimumnõudeid, tuleb arvestuskanne teha nii, et pädev tolliasutus märgib tollivõlast tuleneva impordi- või eksporditollimaksu täpse summa arvestusdokumentidesse või mõnele muule samaväärsele teabekandjale eelkõige nii, et asjassepuutuvate summade kohta tehtav arvestuskanne oleks täpselt kindlaks määratud ka maksukohustuslase suhtes.

Kolmas küsimus

26 Euroopa Kohus on meenutanud, et tolliseadustiku artikli 221 lõike 1 sõnastusest tuleneb, et arvestuskande tegemine, mis kõnealuse seadustiku artikli 217 lõike 1 kohaselt seisneb tolli poolt tollimaksu summa arvestusdokumentidesse või mõnele

muule samaväärsele teabekandjale märkimises, peab tingimata eelnema võlgnikule impordi- või eksporditollimaksu summa teatamisele (vt eelkõige 16. juuli 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-124/08 ja C-125/08: Snauwaert jt, EKL 2009, lk I-6793, punkt 21).

27 Sellisest tollimaksu summa kohta arvestuskande tegemise ja selle võlgnikule teatamise ajalisest järgnevusest, mida kinnitab ka tolliseadustiku VII jaotise 3. peatüki 1. jao pealkiri „Tollimaksu summa kohta arvestuskande tegemine ja võlgnikule teatamine", peab kinni pidama, et mitte kohelda maksukohustuslasi erinevalt ning mitte kahjustada tolliliidu harmoonilist toimimist (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Snauwaert jt, punkt 22).

28 Euroopa Kohus otsustas selle põhjal, et tolliseadustiku artikli 221 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et õiguspäraselt saab toll vastava korra kohaselt teatada võlgnikule tasumisele kuuluva impordi- või eksporditollimaksu summa vaid siis, kui nimetatud asutus on eelnevalt teinud selle summa kohta arvestuskande (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Snauwaert jt, punkt 23).

29 Samuti otsustas Euroopa Kohus, et liikmesriigid ei ole kohustatud kehtestama konkreetseid menetlusnorme impordi- või eksporditollimaksu summa maksukohustuslasele teatamise korra kohta, kuna teatamisele võib kohaldada siseriiklikke menetluse üldnorme, millega tagatakse maksukohustuslasele õige teabe andmine ja võimaldatakse tal kõiki asjaolusid teades oma seadusjärgseid õigusi kaitsta (23. veebruari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-201/04: Molenbergnatie, EKL 2006, lk I-2049, punkt 54).

30 Järelikult tuleb kolmandale küsimusele vastata, et tolliseadustiku artikli 221 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et õiguspäraselt saab toll vastava korra kohaselt teatada võlgnikule

tasumisele kuuluva impordi- või eksporditollimaksu summa vaid siis, kui nimetatud asutus on eelnevalt teinud selle summa kohta arvestuskande. Liikmesriigid ei ole kohustatud kehtestama konkreetseid menetlusnorme impordi- või eksporditollimaksu summa maksukohustuslasele teatamise korra kohta, kuna teatamisele võib kohaldada siseriiklikke menetluse üldnorme, millega tagatakse maksukohustuslasele õige teabe andmine ja võimaldatakse tal kõiki asjaolusid teades oma seadusjärgseid õigusi kaitsta.

Neljas küsimus

31 Selle küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas ühenduse õigusega on vastuolus see, et siseriiklik kohus eeldab tolli selliste avalduste õigsust, mille kohaselt tehti arvestuskanne tollimaksu summa kohta enne selle summa võlgnikule teatamist, või nõuab ühenduse õigus, et see asutus peab liikmesriigi kohtule süstemaatiliselt esitama kirjalikud tõendid tollimaksu summa kohta arvestuskande tegemise kohta.

32 Selles suhtes on kindel, et ühenduse õigus ei näe seoses tollivõla kohta tolliseadustiku artikli 217 tähenduses „arvestuskande" tegemise tõendamiskoormisega ette ühtegi erisätet.

33 Juhul kui vastavasisulised ühenduse õigusnormid puuduvad, tuleb iga liikmesriigi sisemises õiguskorras määrata pädevad kohtud ja kehtestada nende kohtuasjade menetlemise kord, mille eesmärk on tagada isikutele ühenduse õiguse vahetust

õigusmõjust tulenevate õiguste kaitse, kusjuures selline kord ei tohi olla ebasoodsam kui samalaadsete siseriiklike kaebuste puhul (samaväärsuse põhimõte) ning see ei tohi muuta ühenduse õiguskorraga antud õiguste teostamist praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte) (vt eelkõige 7. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-526/04: Laboratoires Boiron, EKL 2006, lk I-7529, punkt 51, ja 8. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-478/07: Budějovický Budvar, EKL 2009, lk I-7721, punkt 88 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Need kaalutlused kehtivad muu hulgas ka tõendamiskorra ja eelkõige tõendamiskoormise jaotamise eeskirjade kohta, mida kohaldatakse kaebuste puhul, mille ese on ühenduse õiguse rikkumist käsitlevad vaidlused (vt eelkõige 24. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-55/06: Arcor, EKL 2008, lk I-2931, punkt 191).

35 Kui siseriiklik kohus tuvastab, et tollivõla kohta arvestuskande tegemata jätmise tõendamiskoormise lasumine selle võla maksmise eest vastutaval isikul võib sellise tõendamise muuta võimatuks või ülemäära raskeks eelkõige seetõttu, et tegemist on andmetega, mis ei saa olla maksukohustuslase käsutuses, peab see kohus tõhususe põhimõtte järgimiseks kasutama kõiki siseriikliku õigusega talle võimaldatud menetluslikke abinõusid, mille hulka kuulub ka vajalike menetlustoimingute määramine, sh võimalust kohustada menetluspoolt või kolmandat isikut esitama mõnd akti või dokumenti (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Laboratoires Boiron, punkt 55).

36 Järelikult tuleb neljandale küsimusele vastata, et ühenduse õigusega ei ole vastuolus see, et siseriiklik kohus eeldab tolli selliste avalduste õigsust, mille kohaselt tehti

„arvestuskanne" tolliseadustiku artikli 217 tähenduses impordi- või eksporditollimaksu summa kohta enne selle summa võlgnikule teatamist, tingimusel et järgitakse tõhususe ja samaväärsuse põhimõtteid.

Viies küsimus

37 Mis puudutab küsimust, millised tagajärjed on sellel, kui enne tollivõla summa teatamist maksukohustuslasele on arvestuskanne tollivõla kohta tegemata jäetud, siis on Euroopa Kohus leidnud, et kuigi on tõsi, et tolliseadustiku artikli 221 järgimata jätmine liikmesriigi tolliasutuste poolt võib takistada seadusest tuleneva tollimaksu ja viiviste sissenõudmist, ei mõjuta see siiski tollimaksu olemasolu (vt eelkõige 20. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-247/07: Transport Maatschappij Traffic, EKL 2005, lk I-9089, punkt 28).

38 Sellest tuleneb, et tollil on õigus sellest summast uuesti teatada, järgides tolliseadustiku artikli 221 lõikes 1 ette nähtud tingimusi (eespool viidatud kohtumäärus Gerlach & CO., punkt 28).

39 Järelikult tuleb viiendale küsimusele vastata, et tolliseadustiku artikli 221 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et enne sissenõutava tollimaksu summa teatamist peab liikmesriigi toll olema selle summa kohta teinud arvestuskande ning kui seda arvestuskannet ei ole vastavalt tolliseadustiku artikli 217 lõikele 1 tehtud, siis ei saa toll seda summat sisse nõuda, kuid tal säilib sellegipoolest õigus sellest summast uuesti teatada, järgides

tolliseadustiku artikli 221 lõikes 1 ette nähtud tingimusi ja tollivõla tekkimise kuupäeval kehtinud aegumistähtaegu.

Kuues küsimus

40 Euroopa Kohus on otsustanud, et impordi- või eksporditollimaksu summa tuleneb tolliseadustiku artikli 236 lõike 1 esimese lõigu tähenduses seadusest ka juhul, kui sellest ei ole võlgnikule tolliseadustiku artikli 221 lõike 1 kohaselt teatatud (eespool viidatud kohtuotsus Transport Maatschappij Traffic, punkt 29).

41 Need kaalutlused kehtivad ka juhul, kui tollimaksu summa on maksukohustuslasele küll teatatud, kuid enne teatamist ei ole selle summa kohta arvestuskannet tehtud.

42 Nagu sai öeldud käesoleva kohtuotsuse punktis 39, säilib tollil sellisel juhul õigus sellest summast uuesti teatada, järgides tolliseadustiku artikli 221 lõikes 1 ette nähtud tingimusi ja tollivõla tekkimise kuupäeval kehtinud aegumistähtaegu.

43 Siiski, kui niisugune teatamine ei ole tolliseadustiku artikli 221 lõikes 3 ette nähtud tähtaja möödumise tõttu enam võimalik, siis on tollivõlg aegunud ja seega lakanud olemast selle seadustiku artikli 233 tähenduses (eespool viidatud kohtuotsus Molenbergnatie, punktid 40 ja 41).

44 Sellises olukorras peab maksukohustuslasel olema põhimõtteliselt võimalik saada selle tollivõla alusel makstud summad tagasi.

45 Nimelt nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, et ühenduse õigusega õigussubjektidele antud õigustest, nagu Euroopa Kohus neid tõlgendab, tuleneb ning neid õigusi täiendab õigus saada tagasi maksud, mis on liikmesriigis sisse nõutud ühenduse õigust rikkudes. Liikmesriik on seega põhimõtteliselt kohustatud ühenduse õigust rikkudes sissenõutud maksu tagasi maksma (vt eelkõige 13. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-524/04: Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, EKL 2007, lk I-2107, punkt 110 ja seal viidatud kohtupraktika).

46 Alusetult sissenõutud maksude tagastamist reguleerivate ühenduse õigusnormide puudumisel tuleb iga liikmesriigi siseriiklikus õiguskorras kindlaks määrata pädevad kohtud ja kehtestada nende kohtuasjade menetlemise kord, mille eesmärk on tagada isikute ühenduse õigusest tulenevate õiguste kaitse, kusjuures selline kord ei tohi esiteks olla ebasoodsam kui samalaadsete siseriiklike kaebuste puhul (võrdväärsuse põhimõte) ning teiseks ei tohi see muuta ühenduse õiguskorraga antud õiguste teostamist praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte) (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, punkt 111 ja seal viidatud kohtupraktika).

47 Arvestades eeltoodud kaalutlusi, tuleb kuuendale küsimusele vastata, et kuigi impordi- või eksporditollimaksu summa tuleneb tolliseadustiku artikli 236 lõike 1 esimese lõigu tähenduses seadusest ka juhul, kui see summa on maksukohustuslasele küll teatatud, kuid enne teatamist ei ole selle kohta vastavalt sama seadustiku artikli 221 lõikele 1 tehtud arvestuskannet, peab nimetatud maksukohustuslasel olema põhimõtteliselt võimalik saada see summa selle sisse nõudnud liikmesriigilt tagasi, juhul kui niisugune teatamine ei ole tolliseadustiku artikli 221 lõikes 3 ettenähtud tähtaja möödumise tõttu enam võimalik.

Kohtukulud

48 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikli 221 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selle artikli tähenduses „arvestuskanne" sissenõutava tollimaksu summa kohta kujutab endast nimetatud määruse artikli 217 lõikes 1 määratletud „arvestuskannet" selle summa kohta.**

2. **„Arvestuskannet" määruse nr 2913/02 artikli 217 lõike 1 tähenduses tuleb eristada kindlaksmääratud tollimaksu summa kandmisest omavahendite raamatupidamisarvestusse nõukogu 22. mai 2000. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 1150/2000, millega rakendatakse ühenduste omavahendite süsteemi käsitlev otsus 94/728/EÜ, Euratom, artikli 6 tähenduses. Kuna määruse nr 2913/92 artikkel 217 ei näe ette üksikasjalikku korda „arvestuskande" tegemiseks selle sätte tähenduses ega seega tehnilisi või vormilisi miinimumnõudeid, tuleb arvestuskanne teha nii, et pädev tolliasutus märgib tollivõlast tuleneva impordi- või eksporditollimaksu täpse summa arvestusdokumentidesse või mõnele muule samaväärsele teabekandjale eelkõige nii,**

et asjassepuutuvate summade kohta tehtav arvestuskanne oleks täpselt kindlaks määratud ka maksukohustuslase suhtes.

3. Määruse nr 2913/92 artikli 221 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et õiguspäraselt saab toll vastava korra kohaselt teatada võlgnikule tasumisele kuuluv impordi- või eksporditollimaksu summa vaid siis, kui nimetatud asutus on eelnevalt teinud selle summa kohta arvestuskande. Liikmesriigid ei ole kohustatud kehtestama konkreetseid menetlusnorme impordi- või eksporditollimaksu summa maksukohustuslasele teatamise korra kohta, kuna teatamisele võib kohaldada siseriiklikke menetluse üldnorme, millega tagatakse maksukohustuslasele õige teabe andmine ja võimaldatakse tal kõiki asjaolusid teades oma seadusjärgseid õigusi kaitsta.

4. Ühenduse õigusega ei ole vastuolus see, et siseriiklik kohus eeldab tolli selliste avalduste õigsust, mille kohaselt tehti „arvestuskanne" määruse nr 2913/92 artikli 217 tähenduses tollimaksu summa kohta enne selle summa võlgnikule teatamist, tingimusel et järgitakse tõhususe ja samaväärsuse põhimõtteid.

5. Määruse nr 2913/92 artikli 221 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et enne tollimaksu summa teatamist peab liikmesriigi toll olema selle summa kohta teinud arvestuskande ning kui seda arvestuskannet ei ole vastavalt määruse nr 2913/92 artikli 217 lõikele 1 tehtud, siis ei saa toll seda summat sisse nõuda, kuid tal säilib sellegipoolest õigus teatada sellest summast uuesti, järgides määruse nr 2913/92 artikli 221 lõikes 1 ette nähtud tingimusi ja tollivõla tekkimise kuupäeval kehtinud aegumistähtaegu.

6. Kuigi impordi- või eksporditollimaksu summa tuleneb määruse nr 2913/92 artikli 236 lõike 1 esimese lõigu tähenduses seadusest ka juhul, kui sellest summast on maksukohustuslasele küll teatatud, kuid enne teatamist ei ole selle kohta vastavalt sama määruse artikli 221 lõikele 1 tehtud arvestuskannet, peab nimetatud maksukohustuslasel olema põhimõtteliselt võimalik saada see summa selle sisse nõudnud liikmesriigilt tagasi, juhul kui niisugune teatamine ei ole nimetatud määruse artikli 221 lõikes 3 ettenähtud tähtaja möödumise tõttu enam võimalik.

Allkirjad